

Bittere boleet

Frans de Haan

Altijd heb ik getwijfeld aan het bestaan van mijn vriend Fernando Fernandel. Niet zo zeer aan de zin van zijn bestaan, want die hadden wij beiden onder homerisch gejuich en hoorngeschal meer dan eens vastgesteld, als wel aan zijn fysieke verschijning, zijn vlees en bloed.

Ja zeker, ik heb hem meermalen de hand geschud, hem ook op andere plaatsen aangeraakt, met hem gesproken over zaken die ons verstand en onze fantasie prikkelden en dat nog steeds zouden doen, ik heb zijn woning in de duinpan veelvuldig bezocht, momenten waar ik naar toeleefde, in zijn huiskamer heb ik ook wel eens een avondmaal genuttigd, in de aanwezigheid van zijn vrouw, maar bij al die ontmoetingen bleef er een nevel van mysterie tussen ons in hangen.

Al vroeg in onze vriendschap waren wij ons bewust van de mist die een werkelijke verbroedering in de weg stond. Wij namen daarop een kloek besluit, wij zouden honderden uren samen doorbrengen op onze racefietsen, wij zouden duizenden kilometers afleggen, opdat uiteindelijk onze schimmen zich aan de horizon zouden versmelten.

Tijdens een van onze eerste fietstochten, bij het passeren van een bollenveld dat luidkeels uit zijn kleuren barstte, vroeg ik mij af of hij een personage uit een roman was, iemand die alleen in geleende citaten kon leven. Om aan mijn onzekerheid een einde te maken wilde ik hem een vraag stellen. Een vraag waarop het antwoord mij uitzicht zou bieden op vaste grond onder onze draaiende wielen. Maar ik durfde de serene rust niet te verstoren.

Mijn verlangen naar het zoet van de ware vriendschap bracht mij de volgende keer er toe om wel een vraag te stellen, evenals alle daaropvolgende fietstochten. Beleefd, voorzichtig, maar vasthoudend.

Was hij, gelet op de kleur van zijn huid en zijn haar, een nazaat van een filosoof die ooit vanuit mediterrane streken naar deze contreien was gevlucht?

Verscheen 's nachts voor zijn geestesoog wel eens een bloedstollende pas de deux uitgevoerd door twee afsplitsingen van zijn eigen wezen, de moralist en de ironicus? Een tango met de benauwde burgerman en de gedrogeerde nachtburgemeester in de hoofdrollen? Een laatste avondmaal met de beul en zijn slachtoffer als enige deelnemers?

Verborg hij ergens een geheim kapitaal dat hem in staat stelde om de hele dag te lezen en zonder betaald werk toch een gigantische collectie boeken aan te leggen?

Stond hij thuis wel eens voor de spiegel, met niet meer dan een dun laken om zijn lichaam gewikkeld, nu eens poserend als een vroeg-Griekse sofist of de geheime minnaar van Cleopatra, dan weer als Mata Hari of Antony? Klaagden de burens wel eens over de echo van zijn lachsalvo's waaronder ze dan werden bedolven?

Was zijn vader werkelijk een briljant kernfysicus die ooit een bevriende mogelijkheid aan een eerste kernbom had geholpen?

Waarom sloot zijn vrouw, fragiel en gelovig, altijd haar ogen en zweeg zij wanneer ik het woord tot haar richtte? Was dat omdat haar gedachten dan afdwaalden naar haar verzameling iconografische studies van schilderijen waarop Maria Magdalena wordt afgebeeld als de fenomenale schat waar de Graalridder zijn hele leven tevergeefs naar op zoek is?

Hoe was het mogelijk dat hij in een essay dat hij mij vertrouwelijk had toegestuurd, een filosoof behandelde die in geen enkel van de mij bekende handboeken werd genoemd?

Was hij, gelet op de evolutie van zijn postuur, bezig zich te transformeren in de bijnaam, de menselijke kanonskogel, die ik hem ooit had verleend vanwege de duizelingwekkende snelheid die hij op zijn racefiets kon ontwikkelen wanneer de weg als een liniaal naar de einder liep? Liet hij dit gebeuren louter uit piëteit voor de werkelijkheid, de waarheid en de volledigheid van het versproken woord?

Nu lees ik zijn afscheidsbrief. Hij heeft mijn vragen altijd als spotternijen ervaren. De gouden randjes van onze vriendschap zijn verkleurd tot zwarte bladzijden in zijn dagboek. Er rest hem geen andere uitweg dan het zoeken naar absolute rust op zijn buitenlands landgoed, waar de oude loofbossen voldoende bescherming bieden aan hoogsensitieve en kwetsbare schimmels.

Fernando, ik mis je.